

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL: lei 2,60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Linia pe pagina 7 și 8 20 bani —

NAUFRAGIUL VAPORULUI „TITANIC“. —(Vezi explicația).

SUMARUL

Notele Săptămânii
 Petre Liciu . . . de Alexandrescu-Dorna
Literatura românească
 Meșterul orb . . . de Costache Negruț
 Sonete . . . » M. Alexandrescu
 Scrisoare (poezie) » P. Dinăscu
 Credință (poezie) » G. A. Vuculescu
Literatura străină
 Regină și Poetă :
 Carmen Sylva . . » Ed. Harraucourt
 Micile scufițe . . » I. Lavergne
 Pipa uitată . . . » A. Edelmann
 Nimfele . . . » Turghonief
Diverse
 Giuvaericale bles-
 temate . . . » C. Seurtu
 Meriarea unei mame » Aladin
Roman
 Sora Filomena . . » Frații Goncourt
Ilustrații
 Naufragiul vaporului «Titanic» (colorată)
 + Petre Liciu
 + Giovanni Pascoli.

NOTELE SĂPTĂMÂNII

PETRE LICIU

— Artistul plin de talent, care s'a impus numai în cântărea anii ca fruntaș al scenei românești. Petre Liciu, s'a stins deodată în urma unei boli neașteptate.

Dotul teatrului nostru e nemdsurat de mare și ori-ce exprimare a părerii noastre de rău e scorbădă față de durerea ce a cuprins pe toți iubitorii de teatru.

Reproducem aci articolul criticarului teatral al „Universului” publicat cu prilejul morții lui Liciu, articol care arată toată pierderea îndurată de teatrul românesc.

Și toți mușchii aceia ce se mișcău narmе moartea încemeni pe fața artistului cea din urmă mască.

Iș toți mușchii aceia ce se mișcău nervoși în jurul ochilor pururea iscoditori, nu se mai destinseră toți de odată ca să compună masca lui Henri Calvet din „Le danseur inconnu”, nu se mai strânseră la o laltă ca într'un pom de fier, rigid, sbârânănd în întinsoare ca să te îngrozească cu aceea a lui Ștefanță Vodă din „Viforul”, nici nu dispărură până la cel din urmă ca să lase numai ochii și altitudinea să arate sbuciumul din sufletul d-rului Tokoramo din „Taifun”, și nici nu se mai încumetară să se sgârcească și să atăra, acela care a fost călăuză mare de-a stăpânii slipe lungi vieții întregi de ale miilor de spectatori. Liciu va încăpea printre două ziduri înguste de pământ ca să-și facă loc pe vezi în adâncul pământului. Acesta este ritul, ritual barbar, ritual perpetuator al lui — rite-oc, cu însemnătatea aceea, însă pentru orf și care albul d-ru pentru Liciu.

Pentru mine și-o gândul la Liciu, în momentul când coriți rândurile aceste, înghebra solemnitate ce se va desvărsa peste câteva ceasuri are altă însemnătate. Răz-văpă Liciu coborât în adâncul pământului u-med și moșie și înfăptorit demnitate, ce pe o figură urmează căreia se sălăcească și se înmormântare masca trebuie să se descească însăși pământul și să se întrebănteze: angila adăncurilor lui.

— Alexandrescu-Dorna —
 Și Liciu a fost. De aci nainte figura aceea de comedian pe care zăreați mai îndecană urma unei tristeți, unei îngrijorări, nu va mai în-sulfeti ansamblurile scenei în care radia de vioiciune și talent; de aci nainte figura aceea de comedian, în-țal cărui ochi citea o veșnică preocupare, nu se va mai lumina în vâl-vătaia aspirațiilor naționale ale ne-amului cărora omul se făcuse apostol; de aci nainte figura aceea de comediant care se îmbujora ori de câte ori sufletul comedianului se spira în

birea de neam, figura aceea nu se va mai lumina în soarele Bucovinei și nu va mai avea dăre de lacrimi când un neam întreg ar vrea să o mai sărbătorească. Pentru că Liciu a fost.

Liciu nu mai este! Pentru ori și care altul, pentru enorm de mulți alții, a nu mai fi e lucru de rând. Cu ultima răsuflare se pierd și dis-par din lume mi și milioane de suflete. Că Liciu nu mai este însă, că Liciu a încetat de a mai fi, este lucru atât de puțin de rând, este lucru ce intră atât de greū în mîntea noastră a tuturor, în cât ne între-băm dacă viața asta nu e cea mai stupidă comedie, cea mai ignobilă farsă. Cum? Ea nu are capăt nici în zile, nici în bucurii, nici în desmier-dări pentru mi și mi de inși cari o risipesc prostete, cari își răd de ea lăsând-o să li se seurgă printre de-gete ca ceva nefolositor, și e sgâr-cită și e vitregă și e aspră cu aceia cari o înțeleg într'altă, cari o adân-cosc într'altă în cât fac dințansa zeci de alte vieți, în cât din sufletul lor unic rup și sfâșie și fac alte su-flete, și fac alte vieți?

Și totuși Liciu nu mai este. Stupiditatea rânduirii firești a lumii a vrut așa, ca Liciu să nu mai fie, ca „omul” acesta care născu să fie și el „creator” să-și încheie opera când de călăuză și stăruință. În-duirea firească a lumii rămâne totuși stupidă, căci scotocă și dau greș. Că Liciu nu va mai fi, se poate, dar atăta vreme cât va exista măcar amintirea unei scene românești, va dăinui amintirea chipului acela de înaltă expresie, ochilor acela de ex-traordinar mobilitate, inteligenței aceluia de adâncă pătrundere, care a făcut din Petre Liciu o personalita-te a scenei românești. Într'un cronica teatrului românesc însemnătatea de-a-pururi în toți ilidorii lumii, în toți Moisi ce au să vie; Liciu va trăi de-apururi în toți artiștii cari își vor face ca el un apostolat din arta lor și cari îi vor retrăi clipele de entu-ziasm din țitile fraților. Pentru tea-trul românesc Liciu va trăi iarăși de-apururi, pentru că inimile camarazi-lor lui vor perpetua dintr'una în-tr'alta amintirea aceluia care a fost atât de bun camarad.

— După I. Lavergne —
 A fost odată, o sărmană văduvă, care avea cinci copii și nu-i rămă-sese alt-ceva pe lume de cât o ce-cioabă mică așezată la marginea u-nui drum și o grădiniță unde își cultiva câteva legume. Cu toate a-cestea nu cora ci-și câștiga pâinea prin însăși munca sa. Nimic nu în-pletea mai iute de cât dăna și micile scufițe pe cari le făcea, crai atât de frumoase, încât dese ori le vindea până la doi exalini lucata. Fieca sa cea mai mare, Trinette, se ducea regulat să le vândă Sâmbăta

MICILE SCUFIȚE

în oraș, și burghesele din Toumai îi cunoștea așa de bine glasul încât bucuros se așeză la geam când o auzea strigând în stradă :
 — Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!
 Dar sărmana Ecaterina ori cât s'ar fi cănit să împletească zi și noapte, nu putea fabrica destule pentru a se îmbogăți și trăia destul de calicește, pentru a-și întreține mijloacele. Trinette avea degetele schilloade așa că nu putea ajuta mamă-si de cât la lucruri grosolane, iar copiii ceilalți erau bălăndri ce nu știa decât a face sgomot și a rupe hăinuțele.

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

— Cumpărați scufițe frumoase, doamnelor, cumpărați scufițe frumoase împletite!

atâtea încât soarele era aproape de răsărit când le siarsă. Cântecul cocosilor din împrejurimi și razele aurii ale soarelui intrând în colibă deșteptară pe somnoroși. Cerșetoarea multumi Ecaterinei pentru ospitalitatea sa, îmbrățișă copilul încă culcați și se rugă câțva timp lui D-zeu.

— Trebuie să plec, zise ea; voesc să fiu la leturghia din Toumai. Dumnezeu să binecuvinteze această casă și pe cei ce-o locuiesc. Ce ai făcut toată noaptea?

— Am isprăvit scufițele mele și am cârpit nițel mantia d-tale. A fost singurul lucru pe care ți l-am putut face.

— Din nenorocire eu nu am ce-ți da în schimb, Dumnezeu mă va răsplăti față de d-ta. Urmează-ți înainte meșteșugul cu micile scufițe, ele vor avea darul de a cuminti pe toți copiii care le vor purta de aci înainte. Aduți aminte de aceste vorbe și zi-când la revedere o îmbrățișă.

Trinette scoase de sub plapămă micile sale mâini diforme și sgâr-cate pentru a le întinde cerșetoarei, daraceasta abia le atinsese și de-odată cu un pas iute și ușor stră-bătu pragul și dispăru.

Trinette scoase un strigăt! Mă-nele sale trosniră și degetele se des-făcură la loc; într'o clipă avu o pe-reche de mânușite lunguțe, frumoase și flexibile.

— Minune! strigă Caterina și alergă să mulțumească bunoi cerșetoare, dar pe drum nu mai era nimeni.

La orizont soarele se urcase mai sus de cât fânicile turnuri ale cate-dralei din Toumai în timp ce Tri-nette trecuse bariera orașelului și striga cât îi lua gura:

— Cumpărați-mi Doamne! cumpă-rați scufițe frumoase de cumintenie! Soldați din corpul de gardă își bă-tură joc de dansa și cu cât înainta batjocurile se înmulțeau.

— Prestați! strigă una din tre-cătoare, nimeni nu-ți va cumpăra de-aci mai striga astfel de giunc naturoase.

— Mă mint de loc doamnă, răs-punse Trinette, încercați și puneți o scufiță pe capul unui ștegar și veți vedea!

— Ai mei sunt cuminti, zise doam-na; dar aud de aci pe cel al prima-riului cari strigă toată ziua de mă-surătoare. Dăte de vezi. Dacă scufi-țele tale vor potoli pe acești copii, îți voi cumpăra tot ceai.

Se auzea în aer un vuet infernal în vestibulul casei primarului. Soția primarului, mătușa sa, bucă-tăreasa, servitoarele și două doici sbierău ca niște lei pentru a potoli dălgemenii de trei ani, tari și țepeni ca niște turci cari se chiorăiau pen-tru o paieță fără cap. Furia micilor combatanți era la culme și țipaă dinți spărguți urechile.

Trinette, se furișă în casă, alergă la copilul ei și cunoștea bine, și cu dibăcie îi împodobi și pe unul și pe altul cu câte o scufiță. Într'o clipă, spre mirare! ei se potoliră și asvâr-lind paiața din mână cu surasul pe buze se aruncară unul în brațele ce-luilalt.

Trinette fu amețită cu întrebări: Ea poveste cu multă înlesnire și d-na primarului plăci cele două scufițe cu șifonimi.

— Într'o jumătate de ceas povestea se răspândi în mahală, într'un ceas în oraș și d-aci Trinette ar fi avut demult o casă de scufițe în co-sănișii, dar îi vândut pe toate; dar de la început ea o făc cuminte ca pătrase patru pentru frații săi, dorind și ea ca să aibă locuri în colibă. Ea credea în simplitatea ei că da-ru miraculos bărbai micilor scufițe din această săptămână nu se va în-tinde la aceea pe care mama sa le va împleti de aci înainte, dar din po-trivă scufițele Ecaterinei atât câte li-cea pătrău aceluși virtute. Ea vîn-dea, prin Flandra, Brabant, Ghelder în Franța și în săi abajungăni mari le adă răspândi pe de o parte până în fundul Spaniei și pe de alta până în Polonia și se înțelege că vânzân-du-le cu un preț convenabil Cate-rina fiea avere frumoasă.

Trinette voi să împletească și ea

scufițe, dar acestea fură fără nici o influență morală. Ea fu nevoită să se mulțumească a întrebuința drăgălașele ei mâini la lucruri ordinare și când avu douăzeci și unu de ani se mărită cu Albert Van Golben, fiind de aci înainte bine văzută în Tounai.

Catherina până la vârsta de 99 de ani făcu scufițe de cumintenie, dar în sfârșit acele și ghemul îi scăpară din mâini și se duse să se odihnească în paradis.

E mult timp de atunci, așa de mult că nu a mai rămas lumii de cât niște mărunțișuri din împletiturile Catherinei. Unele așezate în vitrinele muzeelor noastre, sunt clasificate printre ghiapiurile de Venetia sau puncte de Spania, de către arheologii cari nu știu să împletească; altele îngălbenesc în dulapurile pline de praf de prin castele. Dar unde sunt din zilele noastre scufițele de cumintenie? Sunt oare scufițele doctorilor? Scufițele judecătorilor, scufițele de noapte?

După mine cred că nu mai sunt în lume de cât scufițele nebunilor și proba cea mai bună e că atunci când cineva se supără și face fapte ciudate îi se zice:

„Are capul lângă scufiță”.

G. C. E. Buturugeni.

SONETE

de Mihail Alexandrescu

RABBI

Eli, eli, lamma sabachthani!

*În ochii lui și lacrima 'mpietrise
Și nici un gemăt El n'a scos măcar;
Nu plânge cel ce moare pe calvar,
Și se 'mpliniră toate cele scrise.*

*Și jos stătea Maria cu amar
Și îi părea că totul doară vis e,
Dar când ceva pe cruce tresărise,
Se 'nfricoșă și prinse-a plânge iur.*

*Din freacățul ce l'ingânau măstiniți,
El îi părea că glasuri se desfac
Și parcă o 'ntepau pe dansa spinii.*

*Dar îngrozit cu totii de odată tac
Și El sopli în stingerea luminii,—
O, iartă-i Doamne, că nu știu ce fac!*

PRIMĂVARA

*Voios îmi râde soarele 'n perdele
Și-atât senin s'a revărsat afară,
Odaia mea se luminează iară,
Bând aripi vîi închipuirii mele.*

*Prin zări veni-va iar din altă țară
Întregul neam pribeag de rândunele,
La geamuri ciripit de păsărele
Mi-aduce zvon de dulce primăvară.*

*De-acum întreg potopul de lumină
Adâncuri neguroase va străbate
Cu raza lui de re'nviere plină,*

*Vor prinde muguri crengile uscate
Și-or vîsări și florile 'n grădina
Redeșteptând iubirile uitate.*

VREMURI

*M'a istovit a dorului cântare
De când aștept să te mai văd odată,
Să-ți mai serut obrăzi tăi de fată
Și buzele-ți ca macul prins în floare.*

*Tu astăzi ești atât de depărtată
Și nu poți ști tu rana ce mă doare,
În pieptul meu mor patimi arzătoare
Și'n gând mereu frumoșu-ți chip s'arată.*

*Uitate azi și nopțile de vară
Când respirând parfuma-ți de verbine,
Priveam profitul tău frumos de ceară.*

*Atunci nu ne spuneam nimic, doar ochii
Ți-i îndreptai din cămil în când spre mine
Și-o lacrimă 'ți pica pe albul rochiu.*

Aprilie, 1912.

*) Din volumul „Agonii ce mor în umbră”, ce nu va apare niciodată.

† PETRE LICIU

Regină și poetă:

CARMEN SYLVA

de

Edmond Haraucourt

Are trei patrii: Germania în care s'a născut, țara strămoșilor ei, a copilăriei ei și pe care o adoră după D-zeu; România, în care domnește și pe care o iubește cu o iubire de mamă, mamă aci cum acolo era fată; Franța, în care se recunoaște și care o fermecă, artistă la noi, cum este Regina poporului ei.

— Ah! zice ea, dacă cuvântul brutal „de dușman ereditar” ar putea fi înlocuit în câte-va guri germane, prin această expresie frumoasă: țara fraților”, atunci munca mea ar fi fost ușoară și nu mi-ar fi dat de cât bucurii.

Aceste rânduri le imprimă, în nemțește, ca prefață la *Pescarul din Islanda*, tradus de ea, și pe care o prețuiește ca pe cea mai frumoasă carte a literaturii moderne.

În altă parte, această Hohenzollern, scrie în franceză:

„Ași vroi să încerc tot ce poate contribui a apropia cele două popoare; să întrebunțez tot ce poate fi folosit. Gândul ca rasa latină și rasa germană sunt făcute pentru a se completa una pe alta, a devenit pozitiv, la mine, o idee fixă...”

Această dublă citație a unei aceleiași gândiri, scrisă în cele două limbi, nu este oare caracteristică? Celor de rasa ei, și adversarilor rasei ei, poeta cu sufletul generos, le ține același limbaj cu aceeași îndrăzneală și cu aceeași seninătate. Vorbind din înălțimea unui tron, ea știe că cuvintele ei vor avea un răsunet neobișnuit, și ea 'l dorește: ea nu crede că nu'și respectă țara, mărturisind că iubește o altă, alături de a ei, ci că le unește în sufletul ei, dacă nu le poate uni mai mult. Aci poezia, se mărginește cu filosofia socială, și devine aproape politică. Nu împotrivă: lira anonimă scapă controlului cancelariilor, și poeta Carmen Sylva poate striga acea ce Regina Elisabeta nu ar putea profeta sub numele ei regesc. Carmen Sylva spune ce gândește pentru că o gândește. Nici odată n'a mințit, nici odată n'a ascuns. Ea crede ce crede, și iubește ce iubește, punând înainte de ori-ce datorită conștiinței sale, și socotind că vocația ei de poetă și rangul ei în lume, i-au conferit îndoița misiune a unui apostolat.

voe de a formula o înțelepciune tristă și lipsită de pizvă. Pentru a închipui durerea, nu este de ajuns de a cunoaște această unire a unui sceptru cu o liră și de a ști că aci pe pământ, ori ce monstruoșitate, ori care ar fi, zămisleşte suferința.

Poetul nu e făcut pentru tronuri; nu doar că măririle nu i-ar șede bine, căci în totdeauna el 'și poate ține rola cu demnitate; Lamartine, Goethe, Petrarca, Dante, l'au dovedit.

Poetul e la el acasă pretutindeni, și pretutindeni e la locul lui, pentru că 'și asimilează imediat ori ce nobilită și orice frumusețe; dar în închinarea măririlor el suferă de a nu fi liber, căci măririle îi sunt prea mici.

Aruncat în acțiune, el suferă: cum să împaci idealul pe care-l poartă cu realitatea cu cari își dă coate, și cari sunt neimpăcați?

Poetul este, prin esență, sincer, solitar și candid. Se zice că poezii mint și 'și prefac viața, sau își exagerează sentimentele. Este fals. Un poet n'a mințit nici odată: el se iluzionează, iată tot. Când un poet minte, el încează de a mai fi poet și nu mai este de cât un artist.

Dar să tacă, când realitățile jicnesc idealul său, poate, fără chin? Poate el să nu suferă de tăcerile și de îndârjirile protocolare... Poetul în meditare, este solitar: atunci ce iad și ce plictiseală neincetatul aparat al curților! Poetul prin lăcomia de a crede este nevinovat: atunci ce desgust printre manopere și cabale și ce decepții adoua zi după destăinuirii.

Această mizerie morală apare mare, sigură și de plâns. Trebuie să plângi reginele cari sunt poete, poezii cari fură regi: din ferioare, cazul este rar. Dar când se prezintă, nenorocitul aed cu lira incununață nu găsește pe pământ de cât două refugii, munca și natura: să cânte—și e Carmen; să se ascundă în păduri—și e Sylva.

Carmen este cântecul și Sylva pădurea

Apoi a te îndrepta înspre cucernici și în spre suferinzi pentru a ușura răul, iată ce e mai bun și aceea ce M. S. Regina Elisabeta, numește „meșteșugul de Suverană”.

Pentru rest, Ea ne-a dat după patru-zeci de ani de regat, concluzia pe care Ea o trage din Viață:

„Nu e de cât o fericire, datorită: nu e de cât o mângâiere, munca; nu e de cât o plăcere, frumosul.”

LITERATURA VECHIE

MEȘTERUL ORB

de

Costache Negruzzi

În târgul Hărăului din ținutul Botoșani, era un orb cu numele Dorofii, care era minunea târgului pentru vrednicia sa ciudată. El fabrica tot felul de telince, fluere, jucării, rogojini, mindire, biciușce și alte mărunțișuri. Se mirați tot cum un orb lipsit de vedere poate face atâtea lucruri, și când lucra în dughenița lui, se găsea totdeauna câte un leșez care-l privea lucrând. Între aceia se afla prea des Dediul Frunză, copilul vecinului lui Dorofii, care era de 15 ani, și încă nu se apucase de vre-o meserie. Dediul nu o făcea aceasta doară că era plecat la vre-un rău, ci lui îi plăcea să privească ștergând și cu mâinile în sân cum lucrează alții și să-și cheltuiască ast-fel zilele, dormind și căscând gura. Tatăl său adesea se jeluia lui Dorofii de trândăvia fiului său, care s'a făgăduit că-l va da bune sfaturi și că se va sili a-l dezbăra de lene.

Într-o seară, când în dughenița lui Dorofii se strânsă mai mulți curioși de cât altă dată, orbul se scoală de la lucru, ese și se pune pe prispă dinaintea casei ce auria de razela soarelui apuitor. Un cerc mare de privitori se formă împrejurul lui între care era și Dediul.

L'a implinit. În secolul al trei-sprezecelea, ar fi fost comparată cu sfânta Elisabeta a Ungariei: căci Regina poetă este, în același timp, Regina evanghelică: numai iubire și milă. Trebuie să-ți dai socoteala aci de o optică puțin cam specială, foarte necunoscută în zilele noastre și cari n'are nimic comun cu mentalitatea obișnuită a oamenilor de litere.

Carmen Sylva ține la ideile ei mult mai mult de cât la talentul ei; valoarea artistică a operei ei o preocupă mai puțin de cât odihna pe care o găsește în lucru; ea scrie pentru a se formula, nu pentru a fi admirată; ea vrea să cucerească sufletele la cauzele pe care le crede bune, și nu să cucerească spiritele la constatarea meritului ei; ea 'și pune poemul în faptă, predicând cu cuvântul și predicând cu pilda; lucrarea pe care o adună, e tot ce ambiționează, și nu aspiră la nimic mai mult.

Opera făcută sau de făcut nu e pentru ca un drum care duce la glorie ci un mijloc de a se apropia de oamenii de care regalitatea ei o împelica de a comunica cu ei, cu lumea cu viața, un mijloc de a resfrânge în sine toți fiorii Mizeriei și ai Naturei, celorlalte regine, și de a se înviora prin ei, adică de a rămâne tânără.

„Providența 'mi va păstra în bună-tatea ei darul poeziei? Veghez asupra acestui dar, ca asupra unei moaște și mă silesc de a nu mă îngâmfa.

„Nu cer alt, de cât să nu slăbească cu vârsta, și să păstrez frăgezimea sentimentelor necesare pentru a-mi pune în versurile mele tot sufletul... Adio, an frumos, și tu an nou, strălucește-mi dulce și zimbător în odăița și în inima mea...”

Un farmec de o nespūsă simplitate se desprinde din aceste cuvinte. Grăite de o Suverană, ele sunt și mai frumuse. În fie care pagină din cărțile ei, această iubire mișcătoare se revărsă în cuvinte de bună-tate, cuvinte cari nu se inventă, și pe cari nu le poți scri, cari au țîșnit dintr'o inimă leală și sigur încercată de viață.

„Sunt foarte uimită a vedea cum știți să iubească mai bine ca odinioară...”

Că a suferit, se ghicește. La sufletele rele, a suferi este semn de ură, dar la sufletele bune, a suferi este școala iubirii. Pentru a afla că viața fu amară reginei-poete, biografiile ei nu au nevoie a ne cita faptele, poemele ei nu au nevoie de a ne da strigăte, *Cugătarile* ei nu au ne-

— Zău moș Dorofii, zise el, aş dori prea mult să ştiu cum ai putut învăţa atâtea mesesuguri fără să vezi? — O! aceasta e o istorie lungă, zise orbul clătănând din cap şi îndesându-şi căciula.

— Spune-ne-o, moş Dediul, spune-ne-o, moş Dorofii! — Bucuros, răspunse orbul după puţină gândire, prea bucuros, căci poate să fie folositoare la vr'unul dintre noi. Să vă povestesc toată viaţa mea.

Când m'am născut, ochii mei erau deschişi la lumină ca şi ai voştri; când am pierdut vederea, aveam numai cinci ani. Eram încă prea tânăr, ca să pot preţui toată mărimea acestei pierderi, cu toate acestea, urâtul care mă apăsa îndată, făcu să o simt.

Până atunci trăisem cu fiinţa ca şi mine, şi în mijlocul a miş de lucru care mă interesau; deodată mă pomenii singur şi ca într'un deşert. Cu toate acestea, lumea care se făcuse pustie pentru mine, se umplu pe neştiute. Până atunci cunoşteam lucrurile prin vedere, după aceea începui să mă obișnuiesc a le cunoaşte prin pipăire şi auzire. Treptat, simţeam tot mai mult nevoia de a mă desăvârşi în mijloacele astea de vedere; mă învăţam a judeca depărtarea după sunet, şi a gici natura lucrurilor după pipăit; însă îndeletnicirile aceste erau mai mult o trebură pentru mine, de cât o petrecere.

Poate vi s'a întâmplat ca să nu puteţi dormi nici-de-cum în vr'o noapte. Aduceţi-vă aminte cât de lungă vi s'a părut vremea atunci şi ce urât aţi simţit în mijlocul întinericului care vă împrejura. Ei bine! Închipuiţi-vă acum o asemenea noapte, dar fără sfârşit!... Aşa era viaţa mea!

Cu toate că avem oare-care jucării care puteau să-mi ponească urâtul pentru puţină vreme, dar petrecerea aceasta fiind fără scop, curând mă disgestă. Pe de altă parte, tot nu conteniam a-mi plânge soarta, şi a jăli pre părinţi pentru sarcina cu care i-a împovărat Dumnezeu; compătimirea aceasta mă mălăna; nu mă puteam obişnuî cu ideea de a fi în veci o pricină de întristare şi de durere pentru acei cari mi-au dat viaţa.

A face rău, chiar nevrând, la acei pe cari îi iubim, este durerea cea mai mare ce poate căna simţi. Dar oare era adevărat că n'o să pot fi bun de nimic? N'ar fi fost oare o nerecunoştinţă şi o mişelie, să rămân într-o aşa stare ticăloasă, şi să fiu un lucru care trebuia să pricinuiască mahnire părinţilor mei?

Toate ideile aceste mă preocupau, căci gândim mult atunci când nu vedem; hotărîm dar să fac tot ce-mi va sta prin putinţă, spre a trage din puterile mele tot folosul ce se va putea. Prin urmare mă apucă să învăţ a deosebi şi a cunoaşte jucăriile ce mi le dăduse, le deslăcuî bucătică câte-o bucătică, şi pricepui că pot face şi eu asemenea. Iată cel întâi mesesug al meu; dar n'am vrut să mă opresc numai la atâta. Incredinţându-mă că voinţa atâţată de sentimentul datoriei poate săvârşi toate, doream să mă apuc de o meserie care să mă facă neatârnat de ort-ce ajutor străin şi învăţ muzica, adică fluerul şi cimpoiul. Cu mesesugul acesta, începui a cutreera satete, unde Dumnicile făceam să dănuiască flăcăii şi fetele, cântându-le hore, iar pe bătrâni îi veseleam cu doinele mele. Astea mă făceau să trăiesc îndestul de bine, dar nu eram mulţumit, fiindcă părinţii mei trăiau cu îndestulă greutate, fiind bătrâni; am hotărîm şi m'am dus la Botoşani, unde mă primi la gazdă un negustor mindirigiu. Băţelul gazdei mele mă rugă să-l învăţ fluerul; eu primii bucuros, cu tocmala ca să mă nveţe şi pe mine mindirigia, în care mă deprinsei foarte bine, îndemnat de ideea că omul de mulţorie este silit să alerge la mai multe feluri de

mijloace de trai, şi cine trebuia să fie pentru viitor mai îngrijit de cât mine! Mă deprinsei treptat şi în curând a fabrica jucării, rogojini, feluri de mobile de lemn, panere, coşciuge şi altele, deosebit de muzica care o învăţasem şi de mindirigia, în care mă desăvârşisem.

După ce m'am simţit în stare a-mi câştiga pâinea, m'am înturnat acasă. Părinţii mei nepotincioşi fură siliţi a alerga la mine. Ziua aceasta au fost cea mai frumoasă din zilele vieţii mele!... Eu, un orb, acela care trebuia să fie povara familiei sale, am ajuns, prin puterea voinţei mele, să le fiu de ajutor şi de razim! Cunoscut atunci că o datorie mare împlinită, dă putere şi fericire. În toate sările luam de subsuor pe tatăl meu şi pe maică-mea şi ne plimbam împreună; ei mă povăţuiau şi eu îi sprijineam. Trecătorii stau şi ne priveau cu respect.

Tată meu şi maică-mea, murind, mi s'a urât a mai locui într'un loc care-mi aducea aminte de pierderea lor. M'am mutat în Hârlău, unde m'am însurat şi unde trăiesc acum de mai mulţi ani, liniştit şi mulţumit; nu cer altă de la Dumnezeu decât sănătatea, căci cât pentru avuţie el mi-a dat nesecată, dăruindu-mă cu stăruirea şi cu iubirea de muncă. Adese-ori, când şed la lucru şi când aud glasul cerşitorilor care şi-ar putea câştiga pâinea, sau pe beţivii care-şi pierd vremea şi starea prin cârciume, zic în sine: „Orbi în lumea aceasta nu sunt acei cari nu văd soarele, ci acei cari nu-şi văd datoria”.

După ce Dorofii şi-a isprăvit istoria, se sculară toţi auzitorii, şi asupra celor ce auziseră făceau feluri de hăgări de seamă, fiecare după cum se pricepea; unul numai nu se sculară, şi a rămas şazând şi făcând. Acesta era Dediul Frunză. El a rămas multă vreme cu coatele rezemate pe genunchi, şi cu capul pe mână, absorbit de gânduri; de două ori au trebuit să-l cebeme acasă. O doua zi, des de dimineaţă, se întoarse cu tatăl său la dugheniţa lui Dorofii.

— „Vecine, zise bătrânul Frunză, iată un băiat pe care l'a făcut înţelept istoria dumitale. Dediul vrea să se facă şi el folositor, şi a venit acum să te roage ca să-l primeşti de ucenic.”

SCRISOARE

*Mi-e inima ca un cavou
In care visurile-mi dorm,
Si-acelas farmec uniform
Se frânge 'n ea, ca un ecou.*

*Si gândul mi-e un lung pustiu,
Lipsit de soare si zămburi;
Doar obositele-mi priviri
Mai plâng în slovele ce-ţi scriu.*

*Ci tu, copil frumos si blând,
Cu ochi cuminişi si 'n veci senini,
Ce vis te 'ndeamnă să-ţi anini
De mine doru-ţi, surzând?*

*De ce vrei să-mă încingi de drag
Cenuşa tristeţilor mei morşi
Si 'n ale gândurilor porţi
Să-mă başi iar cu vr'un vis pribeag?*

*Esti tu nădejdea mea dintâi,
Ce 'n preajmă-mi dulce s'abatu?
Sau mâine vei pleca si tu,
La fel pe-un altul să mângâi?*

*Ci totuşi de vî să-mă ineci
In cântec sufletul tăcut,
Rămâi—norocul meu pierdut—
Si-ţi-oi fi sclav în veci de veci!..*

P. Dănescu.

LITERATURA RUSĂ

PIPA UITATĂ

de A. Edlmann

Într-o zi ploioasă de Martie, cu paşi grăbiţi, mergea pe şoseaua nonoroioasă din satul Vindirkovo, un ţaran cam de vre-o 30 de ani, părănd însă mult mai trecut.

Purta un muntean şi cămaşa rupte, prin care se vedea un piept uscat, încălţăminte de asemenea nu era mai bună — petecele unul peste altul ornau faţa lor; prin găurile tălpei se vedeau paiele aşternute sub picioare, iar pe cap purta o căciulă pătată aşezată moşiceşte. Pe obraji brunii şi pocii de beţie mai rămăsese încă urmele unei frumuseţi trecute, pe care o desfigurase nişte bubulite roşii; ochii turburi eşiţi din orbite, şi părul de pe cap lucea tot, coala cărunţită. Într'un cuvânt, după exteriorul lui se putea cunoaşte consecinţele unei vieţi desfrânate.

Şi într'adevăr Dorotei Nilov, era un mare beţivan. Trecuse un an de când apucă darul beţiei şi în care timp avu destulă vreme ca să-şi poată bea tot avutul lui precum şi pe cel al femeii sale. Casa, fu vândută pentru nişte rămăşiţi din datorii şi ne, mai voind să-şi nuancescă nici pefecutul de pământ ce-i mai rămăsese, îl arendă iar banii îi bău într-o săptămână.

Din zorii zilei şi până seara îşi petrecea tot timpul în cârciumă şi tot ce-i cădea în mână le ducea la cârciumarul Vavilo Panfilovici care la com de avuţie nu respingea nici chiar pe cerşetorii. Dorotei Nilov al nostru era un soţ şi tală foarte rău. Nici odată nu se gândea la familia înflămâzită şi insectată şi nici chiar la soţia lui care era aşa de bună, aşa de domoală! Malania trebuia să câştige existenţa mizerabilă de toate zilele prin cusut, spălat şi altele, pentru ea, pentru soţul şi copilul ei. Dar Dorotei nu era de loc mulţumit de toate acestea şi întorcându-se acasă înfuriat de băutura, o bătea în fiecare zi.

Nu îngrijea de loc de copil şi se poate spune că aproape nici nu-l cunoştea.

Pe vremuri Dorotei Nilov era socotit ca un om de ispravă şi era cel mai bogat din Vindirkovo. Avea o gospodărie model; avea pământ foarte mult, vite şi în sfârşit toate ce-i trebuia. Nevasta lui era cea mai frumoasă şi cea mai bogată fată din sat şi pe care Dorotei o iubise la nebunie. Muncind cu multă trudă, trăiau liniştiţi la început şi erau stimat de toţi din Vindirkovo. Dar un proverb rusesc zice: „că precum bucuria nu durează pe veci, tot astfel nici mahnirile nu sunt fără sfârşit”. Bucuriile încetul cu încetul se risipi şi de la Dorotei al nostru, dar toată vina nu era altul de cât el singur; se împrieteni cu oamenii cei mai stricaţi din sat şi luă astfel darul beţiei şi desfrăului, aşa că toate se întoarse deandăsele. După un an Dorotei nu mai avea nimic — toate se strănutase la cârciumarul Vavilo.

Acuma însă vedem pe Dorotei al nostru îndreptându-se spre bojdencea lui care se afla la marginea satului, agăţându-se cam cu sfială de gardul cu spinii. Chipul lui arăta o mahnire adâncă. Şi într'adevăr exista un motiv puternic pentru mahnirea lui; bietul om lăsase în cârciuma lui Vavilo pe tot beţivanii şi se întoarse acasă ca să-şi ia pipa pe care şi-o uitase pe poliţă.

În sfârşit ajuns la căminul lui, intra înăuntru. Nevastă-sa nu era acolo; eşise pe la vecini pentru a lua cu împrumut vre-o câţiva cartofi pentru copilul ei.

Interiorul bojdencei era format dintr-o gaură mică, care pe trei sferuri era ocupată de o sobă oarbă rusească. O pereche de scaune pătate, o masă cu faţa crăpată şi un sertar micuţ precum şi o icoană mică...

veche, forma toată îmbrăcămintea acestei bojdence. Afară de toate acestea mai era atârnat un leagăn de tavan, în care stătea nenorocitul copiluş al lui Dorotei, dormind liniştit. Pe toate era pusă peceea sărăciei, totuşi toate erau curate şi în bună ordine şi peste tot se zărea mâna bunicii şi harniceii gospodine.

Întreând Dorotei înăuntru se îndreptă spre policioara de pe care luă pipa şi toporul, pentru ca la ocazie să-l ducă la cârciumă şi să-l dea pe băutura; tocmai în clipa când Dorotei puse mâna pe clauşa uşei pentru a eşi, răsună prin bojdence glasul ascuţit al copiluşului. Dorotei îşi întoarse capul înapoi. În leagăn, cu mânuşile scoase afară din cămăşută, slătea culcat un copiluş bălău, deşteptat de paşii greoi ai tatălui său. Pe buzişonule lui subţirele se juca un zămbet voios şi vesel, legănându-şi căpuşorul şi boborosind într'una „tătăică! tătăică!...”

Parcă ceva începui să mişte inima împietrită a lui Dorotei. Se duse încet spre leagăn, apucă copiluşul cu mâinile lui grosolane şi-l sărută. Copilul înconjură gâtul tatălui său cu mânuşile lui delicate, se lipi la pieptul lui, chirpind vesel şi boborosind fără întrerupere: „tătăică! tătăică!” singurele cuvinte pe care le putea pronunţa mai uşor. Dorotei îşi sărută copiluşul încă odată şi voi să-l culce din nou în leagăn. Copilul însă nu mai voia să-şi desprindă mânuşile şi fără să-şi mai întoarcă ochii de la tatăl său îl privea gales cu ochii lui negri, limpezi. Din nou parcă-i străpungea ceva inima ca şi cum privea nevinovatului copil-lar arde pe dinăuntru şi ar topt ghiata cu care-i era învaluită inima. I se părea că copilul îl privea cu reproş şi parcă ar voi să i-o spuie prin privire:

— Tătăică, tătăică, tu vrei să mă părăseşti ca să te duci la cârciumă şi să bei până şi ultimul topor, fără să mai ai grijă de biata mamăica care acum se umileşte pe la vecini pentru mine... Şi ce-ţi dă blestunata aceea de cârciumă?

Fără voie el privi cu sfială în ochii nevinovatului copil... şi se cutremură ca şi cum prin această ogândă a nevinovăţiei şi a curăţeniei îşi zărea viaţa lui în toată goliciunea ei desguşătoare.

O sudoare rece se arătă pe obrajii lui şi inima îi bătea cu putere. Parcă era apucat de friguri; cădu-ş idea şi prin corp îi treceau frigi, picioarele nu mai voiau să-l ţie şi pământul parcă i se clătina sub picioare. În momentul acesta Dorotei simţea o luptă grozavă în sufletul lui. Dorea din toată inima să se întoarcă la cârciumă şi să facă orgii, împreună cu tovarăşii lui nechibzuţii, dar conştiinţa îi fu deşteptată de privirea nevinovată a copilului, care parcă l-ar fi ţintuit de pământ, în locul acela unde se oprî. În clipa aceea uşa se deschise şi intra Malania, aducând copiluşul ei mâncare de post cu cartofi.

Când îşi zări bărbatul cu copiluşul în braţ, se oprî în prag fără voie, ca ţintuit. Iar el fără voie îşi privi nevasta văzând aceia ce nu observase altă dată; o fixă văzând-o aşa de bine, aşa de clar, ca şi cum ochii lui atunci se deschideau. Văzu o faţă delicată şi tristă, nişte ochi mari şi frumoşi, nişte buze vinete pe nişte obraji palizi care pe vremuri erau roşii ca floarea de mac. Vedea bine toate acestea, şi obrajii lui se înroşeau de ruşine. Dar din acest moment încetă lupta dinăuntru sufletului lui şi deodată simţi un desguş contra lui însuşi şi din instinct înţelese că de acum înainte pentru nimica în lume nu s'ar mai fi dus la cârciumă. În toial veseliei şi confuziei, cu inima liniştită, dar sfârşită de dragoste şi compătimire, privea spre faţa chinată a Malaniei, neştiind ce să-i mai zică.

Bună ziua, Malaniuşo, de ce temi? şi în sfârşit abia mai putând pronunţa aceste cuvinte îşi privea femeia cu aşa foc, care amintea nefericitei femei fericirea din vremu-

riile apuse. Înțelese ea că nu mai avea de ce se mai teme; inima îi bătea vesel și un zâmbet curat îi însemnă obrazii.

Iar Dorotei se aplecă și o sărută și cu privirea îi arătă copilul care borborosea.

Va fi un ștrengar de treabă. Lui nu-i e frică de tine Malaniuțo. Va fi un ștrengar viteaz! Și din nou își îmbrățișă femeia, atrăgând-o cu foc la piept, șoptindu-i încet:

— Său, dragă Malaniuțo că ți-am gresit multe... da acum le-am pus capăt la toate... Nicăi doată nu voiți mai... Iti jur că nu voiți mai bea... Auzi Malaniu dragă... nicăi odată, nicăi odată... Copilul să-mi fie martor, că până la moarte nu voiți mai pune în gura mea acea băutura blestemată...

Ea se îngâbeni ca ceara, fără să mai poată scoate nici un cuvânt; se mulțumea numai să îmbrățișeze pe Dorotei al ei și-l sărută, îl sărută îndelung.

— Am păcătuit multe înaintea ta Malaniu; trebuie să-mi cer iertare de la tine și să stau în genunchi înaintea ta, căci eu te-am ruinat, eu te-am nenorocit. Și ținând copilul în brațe se aplecă în genunchi în fața Malaniu. Și stete pironit atât de mult până ce soția lui plângând cu hohot îl ridică, așezându-l pe o lăiță.

— Ah! netrebnicul de mine!... hârfit... ignorat... alungat de toți, borborosea zăpăcit Dorotei, șezând pe lăiță, pironindu-și privirea spre plafon. Uite m'a dus beția! Iartă-mă și îți jur pe Dumnezeu meu că nu voiți mai bea, nu voiți mai bea nici un picușor! El, el însuși își va fi martorul! Ultimele cuvinte le vorbea, arătând cu o mână pe covil, iar cu cealaltă făcând-o pumn, o agita în aer.

Malaniu plângea mereu, regredând din toată inima pe soțul ei.

— Te iert dragul meu; Dumnezeu și oamenii de asemenea te vor ierta. Numai să încetezi dragă Dorotei de a mai bea din acel alcool afurisit; uite, vezi singur mizeria în care am căzut.

— Ah! Ah! nenorocitul de mine, se sbuciuma mereu bietul Dorotei, fără a se mai putea liniști. De ce le-am ruinat, de ce te-am distrus, pe tine, o nevinovată!... Numai am nimic, nicăi cal, nicăi vacă... Unde mi-a fost capul.

Și Dorotei gemea, gemea dureros. Malaniu îl compătimea atâta cât putea sărmana. Și tocmai spre seară se mai liniști puțin.

Și până târziu se sfătuiră între ei, cum să înceapă o viață nouă, cum să o pornească; și tocmai târziu noaptea, când clopotul satului amuțea lugubru miezul nopții, se sculară de la masă. Se rugă cu credință în fața sfinte icoane și cu fețele însemnate pe care se zugrăvea o liniște îngerească, se duseră să se culce.

Așa se sfârși ziua fericită a nevoiașilor noștri.

Trecură câțiva ani. Pe același loc unde înainte se afla mizerabila bojdeucă a lui Dorotei, se înălța mândru o casă mare, ridicată din piatră și împrejmuțată cu un cerdacel. Prin jurul casei se jucau copiii, borborosind vesel cuvinte fără șir, iar în cerdacel se ședea zorită la lucru o tânără femeie într'un camizol roșu. Era greu de recunoscut în ea pe Melaniu de odinioară, palidă și bolnăvicioasă. Aceasta era familia lui Dorotei, care-și ținu promisiunea, punând astfel capăt vieții lui destrăbălate.

De câte ori nu-și amintea de ziua aceea fericită, când Dorotei își uită pipa și pentru care se întoarse de la cânciumă, pentru a nu se mai duce nicăi odată...

Din esperanto, de Miluță Simion.

† GIOVANI PASCOLI
marele poet italian mort deunăzi în Bologna

CREDINȚĂ

Un gol cuprinse ochi-mă... Fu golul de pe urmă
Iubirei, ce pierise în zăvăle—și-am rămas
Ca'n piatră ncremenită și patima din suflet
Nici nu cercă durerii să dec aprig glas.

Și nu plânsei... Viața se deslipi de mine
Și nici un gând în clipa-aceia n'am avut,
Pustiul se nălmese în depărtări senine,
Pustiul n'ntunecase un suflet abătut.

Trăisem un veac... două... în necurmata
jale?
Nu știu... Mă doborâse prea tare suferința
Și-atunci când glas de clopot mi-a răsunat
în cale,
Născu izbăvitoare în sufletu-mă: Credința.

Și ca în vis purtată, ca într'o aiurare,
M'am închinat cucernic — eu, cea atât păgând,
Din ochi-mă storși de lacrimi, așa fărâ de
șire
O lacrimă curată mi-a picurat pe mând.

O, clipa-aceia scurtă a fost mântuitoare!
Și sufletul ce-atât fu ros de suferință
foni întunecimea, ceru lumină... soare...
Și'n locu ndurerării sădi rod sfânt: Cre-
dință.

Gabriella I. Arastasiu-Vuulescu.

Giuvaericele blestemate

La o splendidă recepțiune, pe care a aranjat-o Mis Mac Lean, bogata Americană, în hotelul ei din Washington în onoarea ambasadorului Rusiei, stăpâna casei apăru cu un admirabil solitar în ceafură, celebrul și faimosul diamant Hope, care a cauzat proprietarilor de până acum nenorociri, ba câtorva chiar moartea. Frica de aceste farmece rele reduse și prețul de cumpărare; actuala proprietară, care poate că este cuprinsă de o frică tainică, dar și stăpânită de o ambițiune, ca să facă senzație cu ori-ce preț, a cumpărat acest diamant de la cunoscutul giuvaergerii parisian Cartiers pentru modesta sumă de șapte sute cincizeci de mii de franci.

Istoria diamantului Hope, care

că de joc. Cadavrul celui asasinat fu găsit într'un șant, înelul cu diamant albastru însă dispăruse. El fu găsit mai târziu în posesiunea unui Anglo-american cu numele Stewart care muri în urma prăbușirii unei tribune la o reprezentație publică. Intre pasagerii vagonului „Seine”, care căzu victima unui taifuu la Singapore, în 1909, se afla și bogatul Spaniol Sennor Halib, ultimul posesor al diamantului Hope. El purta acest celebru diamant, când s'a scufundat vaporul. Acum se părea că fatalul diamant nu va mai aduce vre-o nenorocire. Dar niște scafandri au cercetat vracul vasului „Seine” și acum diamantul Hope, văzu iarăși lumina zilei.

Până acum el cauzase destule nenorociri și actuala lui posesoare lipsită de prejudeții se va putea liniști cu ideea că nu-i va aduce vre-o nenorocire, fiind că-l poartă numai la rare ocazii.

Custodele muzeului german din Nürnberg A. Pechinger a publicat de curând o carte interesantă sub titlul: „Credința și superstiția în domeniul pietrelor”, în care se vorbește și despre istoria diamantului Sancy care de asemenea este bogată în episoade romantice.

Și această piatră își trage originea din India. Ea fusese adusă pe uscat din Asia la Europa, și ajunsesse în posesia ducelui de Burgund, Carol Temerarul (1467-77), care pe acea vreme era considerat ca cel mai bogat principe din Europa. Când Carol se amestecă în aventura războinică a tânărului René de Lorraine a fost bătut cumplit și ucis la 5 Februarie 1477 lângă Nancy. Un soldat jefuind cadavrul principelui puse mâna pe neprețuitul diamant, pe care-l vându unuia preot. Acesta îl dădu episcopului său, de unde ajunse în mâna regelui Anton al Portugaliei. Acest suveran se afla mereu în criză de bani, din care cauză vându diamantul unui nobil francez pentru suma de 100.000 de franci. De la acesta ajunse în mâinile contelei de Sancy, care-i dădu numele cunoscut până în ziua de astăzi.

Când Sacy se duse ca ambasador la Solothum, regele Henric III îi ceru ca garanție a fidelității sale, să-i trimită acest diamant. Contele de Sancy însărcină cu această misiune ingrată pe un om de încredere, căci pe vremea aceea Franța era sfâșiată de un grav războiu civil. (1574—1589). Cu toate precauțiunile luate acest om fu atacat și ucis. Mai înainte însă el inghiți diamantul, astfel în cât acesta nu căzu în mâinile banditului. Contele oronă, cu toată opunerea clerului, desgroparea cadavrului și autopsia lui. Diamantul fu găsit în stomacul nenorocitului.

Pe la anul 1688 acest diamant îl posedă regele Iacob al Angliei. Mai târziu ajunse în posesiunea regelui Franței Ludovic XIV, care-l purta ca egrafă în pălărie. Și Ludovic XV perde acest diamant. În timpul regentei fu vândut împreună cu alte giuvaericele ale coroanei. În anul 1835 îl cumpără prințul Paul Demidow, mare maestru de vânătoare al Țării Rusiei, pentru suma de o jumătate milion de ruble și-l vându mai târziu Țării pentru 675000 franci. Diamantul are forma unei pere, și cântărește 53 jum. carate.

Se știe că multor feluri de pietre nestimate oamenii superstițioși le atribuie farmece dușmănoase. De și mărgăritarele înseamnă lacrimi — cel puțin la aceia cari nu le pot cumpăra. — dar cu toate acestea sunt foarte dorite. Nici însușirile rele ale pietrelor prețioase, cari mai cu seamă — după cum se crede, apar la opal, nu depreciază de loc valoarea lor.

C. Scurtu

EDMOND ȘI JULES DE GONCOURT

SORA FILOMENA

TRADUCERE DE

MIHAIL NEGRU

— U R M A R E —

15

În mijlocul acestei viziuni, în care se lita, simțea la gât o gădilătură care o atingea, ca o muscă ce se pune dimineața și zburătăcește pe obrazul unui adormit. În vis voia să gonească cu mâna această gădilătură, care tot alergând și schimbându-și mereu locul, se înapoia mereu; curând însă mâna ei înceată devenea mai leneșă gonind gădilătura stăruitoare, care devenea în urmă ațățătoare, aproape suavă.

Și nu mai era o muscă ce-i atingea gâtul; i se părea că sunt două aripi ale unui fluture, aripi cari i se atingeau de piele din ce în ce mai repede.

Venea apoi o clipă în care infiorarea aceasta devenea o mângâiere.

Cele două aripi rătăceau, în loc să zboare: erau două buze, două buze cari n'aveau nici corp, nici chip, două buze, libere și singure în spațiu, cari nu erau de cât o gură și-o sărutare, — o sărutare care începe prin a fi o mângâiere gădilătoare la urechia ei, o sărutare al cărei sfârșit e dureros ca o mușcătură.

XXIX

Sunt opt ceasuri și jumătate. Dimineața iese alene dintr-o lungă noapte de Februarie; și cea dintâi strălucire a unei frumoase zile de iarnă care se ridică se răspândește în sala Sfânta Theresă. La ferestre, patratele vechi se nverzesc sub albul cerului.

În mijlocul sălii, douăzeci de tineri, interni, externi, și studenții acesteia ai anului al doilea, cu un carton subsoară, numiți *beduinii*, sunt aproape de o sobă.

Ei fac cerc împrejurul șefului de serviciu, un moșneag cu obrazul palid, că părul alb și căzându-i după urechi, un bătrân ale cărui sprâncene negre nu fac de cât să se tot miște deasupra a două ochi mici, încă cu totul plini de tinerețe, adânci, spiritali și buni.

Bătrânul, cu cravata albă, în haină neagră, cu rozeta de ofițer al Legiunii de Onoare la butonieră, poartă un șorț mare alb care i se înalță până deasupra pieptului. O calotă de catifea *grenat*, care-i lasă fruntea mare descoperită, stă pe părul său alb. E liniștit, surăzător; privește în juru-i pe tineri, atingând în trecăt cu degetele burleanul sobei, și pare că se bucură'n sine însuși de o glumă care ajunge până la buzele lui subțiri.

Dintre tinerii cari-l inconjoară, câțiva și-au agățat de cel dintâi nasture al paltonului colțul unui șorț mare alb; alții poartă la butonieră câte o pernuță în care sunt înfipte ace; printre toți, convorbirea murmură voios, dar pe șoptite; râsul respectă locul și pe maestru.

În vremea aceasta tinerețea și zice bună ziua la ureche; și la răstimpuri se aude venind din mulțime un nume de femeie, o amintire, sau o nouitate a balului din ajun.

Cete despărțite vorbesc cu bolnavii. Două din cei mai tineri externi, urmărindu-se, se apressă la patul unei bolnave. Îndoită asupra sa, care-și ține genunchii la gură; și sprijinindu-și coatele pe piciorul patului lăsat liber, se luptă, jucându-se între ei ca două câini, căsnindu-se să-și miște mâna unu altuia.

Pe masa mare, așezată între cele două sobe, fâșiile de feș sunt strânse frumos sau grămădite. O piramidă de bureți mici stă lângă un pachet de scantă care se ridică asemenea zăpezii. Un mic pupuru are despărțiturile de lemn alb pline de beacane cu alifii galbene și negre de unde ies cozile lăpătețelor. Fiecare fan-

gă a unei lămpuțe cu spirt lasă să cadă fulgere de aur roș în bazine de aramă. La două capete ale mesei, pe două vase de păstrat apă — vasul pentru spălat și cel pentru ceai — lumini de argint se strecoară, lungi și drepte, în reflecte lipsite de strălucire și stinse.

Un intern, plecat asupra mesei, răsfoiește un registru care are imprimat în capul coloanelor: *Ceai; — doctorii: externe, interne; — supe: cu orez, cu fideu; cu grășime, tapte; — supe cu pâine: grase, slabe; — alimente solide: 1, 2, 3, 4; — băuturi alimentare: vin, lapte.*

Sprijinită de masă, o fată de serviciu, bondoacă și cu picioarele scurte, freacă cu un șervet un vas de cositor, pentru apă, vas care strălucește în mâinile ei grase; în vremea aceasta ea clipește din ochii-i mici de dog, încercându-și și mărgeții cu roșu și din care unu, ridicat dintr-o parte, e mai mic ca celalt.

Sala aerisită nu mai are miros, ci numai un fel de căldură umedă: incropeala unei odăi în care e o baie.

În paturile stau femeile culcate, unele părând îngropate în așternuturi. O parte din obraz, ceva din frunte, apoi o formă rotundă și grămădită, un corp ghemuit asupra lui însuși, un corp grămădit, asta-i tot ce se vede pe căpătâi sau sub așternuturi. Unele din ele stau nemșcate, în capul oaselor, cu picioarele strânse, cu genunchii'n sus, ridicând așternutul în unghiul drept. Multe cu capul sus pe pernă, își țin cu mâna stângă încheetura mâneli drepte, atente și cu ochii distrați, cu înfățișarea unei persoane care-și pipăie pulsul.

În paturile de lângă intrare e mișcare; un fel de toaletă, o pregătire cochetă ce însoțește puterile celor mai puțin bolnave. Mâini slabe, cu vine albastrii, tremurând pe jumătate, încheie măneca unei cămăși sau întind crețurile unui camisol. Una desfăcă un bonet brodat agățat cu ace înăuntru perdelelor patului său. cealaltă și netezește părul.

Toate sunt palide, de o paliditate pe care albul de leșie al pernelor, al așternuturilor, al perdelelor, o face aproape pământoasă.

Și, astfel culcate și așteptând, așa de palide în pânzele acestea așa de curate, cu ochii măștiți de friguri, femeile acestea de muncă și de mizerie nu par a fi femei de rând; fie-care poartă pe chip și'n înfățișare această ciudată distincțiune a sexului său pe care boala pare că o dă femeii săracului, cași cum în adâncul fiecărei femei, — femei din lumea mare sau femei muncitoare cu ziua în rue de Charenton, — ar fi o grație egală care suferă!

Pe pancartele paturilor elevii și-au pus dea-curmezis pălăriile; în susul paturilor, scaunele sunt răsturnate cu picioarele'n sus spre a lăsa chirurgului trecerea liberă spre bolnave.

Pe picioare, sprijinită de o fereastră, cu chipul în întuneric și luminos în umbra clară a voalului său alb, sora Filomena împletește la un ciotap.

— Haidem, domnilor, zice șeful de serviciu, și străbătând sala, merge la cel dintâi pat la stânga intrării.

Merge drept, înaintând picioarele fără să le îndoiască, cu un pas regulat și târăganat care fâșie pe podea.

Fata de gardă-l urmează dușând într-o mână un șervet și un vas de cositor, iar în cealaltă un lighian de cositor pe care-l sprijină pe sold.

Fiecare pat la care se opreste chi-

rurgul, e năpădit de internii, astupând pe bolnava care se descopere, cu spatele lor strânse unu lângă altul, cu capetele înălțate sau aplicate unu lângă celalt, sub perdele.

Tăcerea, o tăcere plină de neliniște și respectuoasă, aproape solemnă, umple sala.

Se aude scârțâind penița internului însărcinat cu registrul ordonanțelor, care scrie, aplecat la piciorul patului. Toate gutile se închid, toate durerile tac la trecerea chirurgului, care merge de la o bolnavă la alta cu un chip plin de o blândețe de neturburat, cu un zâmbet de încredere și de îmbărbătare, cu cuvinte de încurajare și binevoitoare, câte-o dată chiar cu glume de unchiș.

— Ascultă, îi zice el unei femei careia abia de câte-va zile-i făcuse o operație la gât, știți ce-ai de făcut pe ziua de azi?... Ne-ai făgăduit că ai să ne cânti ceva... Numai un cântecel, așa... hai!...

Și-și aplecă urechea să prindă notele ce încercau să iasă din gâtul bolnavei înveselite și însuflețite.

— O porție pentru numărul 9! zise doctorul, după ce s'a oprit cât-va timp lângă un pat. Și tânăra femeie nespus de palidă care era așezată în acest pat, la aceste cuvinte, avu pe chip un zâmbet de înviere; viața se ridică'n ochii ei adâncii și arzătorii, în fulgerul unei bucurii radioase.

Doctorul era înaintea patului No. 29, penultimul.

— Ah! de erii!... zise el, văzând pancarta pusă în josul patului.

Bolnava-și desfăcu camisolul și-și descoperi sânul. Un intern ridică perdeaua patului, spre a lăsa să pătrundă lumina pe fereastră. Doctorul privi. Bolnava privea la ochiul doctorului; ochiul acțuia însă nu spunea nimic.

După o jumătate de minut, perdeaua recăzu.

Femeea închise ochii; îi auzi pe doctor înapoiindu-se, îi auzi pașii lunecând. O spaimă neașteptată și fără idee o cutremură, ca o mână de gheață pusă pe spate. Se înfundă în pat, ridicând asupra sa așternuturile și ascunzându-și capul în pernă.

— Domnul Barnier nu-i acolo? întrebă medicul, trecând la alt pat, și-și înalță capul să vadă în ceata de internii.

— Iată-l, zise un glas, vine...

Internii inconjură patul la care se oprea medicul.

Barnier se strecură prin spatele lor, prin spațiul lăsat liber, ajungând la ultimul pat pe care-l părăsise doctorul. Seda n'picioare, așteptând ca doctorul, căruia-i ședa în față, să-i adreseze cuvântul, când deodată simți că o mână îi apucă mâna pe la spate.

Se întoarce și îi fu teamă ca unu om care vede spectrul unei femei pe care-a cunoscut-o.

— Co-au să-mi facă, Barnier? zise bolnava care era'n pat, lunecându-și glasul la urechia lui.

— Tu! zise Barnier, tu?...

— Ascultă, ce-au de gând să-mi facă?

— Domnule Barnier! îl chemă medicul, care se depărta.

Barnier îl ajunse, și'n vreme ce cobora scara alături de el, doctorul îi zise:

— Domnule Barnier, știu că internii se plâng că ies din spital fără să fi putut practica operații. Ei bine, vreau să fac o încercare... Veți opera mâine pe bolnava cea nouă, No. 29... Ai văzut: un *encefaloid lardaceu* al sânelui drept... Îți recomand bisturiul convex pentru inciziunea tegumentelor, bisturiul drept pentru restul operațiunii. Și fă inciziunea curbă...

XXX.

Medicul urmă să vorbească; Barnier însă nu-l mai auzea.

Pe femeia aceasta, e o iubire. Fusese cel dintâi amant al ei. Ea-i fusese cea dintâi dorință și cea din-

tâi iubire. Era din satul unde se născuse el, un sătisor de marinari pe malul Marnet.

Tatăl ei era un proprietar de corabie care cu calul făcea taxarea dealungul canalului Meaux. Satul, cu perdeaua sa de plopi, cu apa care trecea prinaintea-i, râul, rațele, caii cari se scâldeau în apă, acoperișurile de țigla, strada cea mare, fereastră ei, a fetei, unde seara vedea foie negre de viță pe perdeaua ei luminată; cea dintâi sărutare pe care i-o dăduse pe gât, între piele și păr; grajdul acela, plin de fân, în care soarele intra prin gaura ușii aurindului marginea rochiu; zidu! cel mic pe deasupra căruia ea sărea să se ducă la bal, când dormeau cei deacasă; și răpa aceea pe unde alergau vara, — ce departe era, și totuși ce aproape! de când trecuseră și totuși ce vii erau! parcă ieri ar fi fost toate!

La Paris, unde ar fi voit să-l urmeze când el venise aci să facă medicina, câte fericiri cunoscuseră: carnaval plin de nebunii, plimbări la țară, pe vreme frumoasă, mese improvizate la piciorul patului lor, bucuria rochiilor noi cari-i veneau așa de bine, gelozia care aducea după ea o mângâiere până'n ziua aceea când ea-l părăsise și când o daia lui de student, toată încă plină de ea, i se păruse goală, goală ca un cuib cald încă dar în care nu mai e nimic...

Toate amintirile acestea îi apăreau în minte, în ochi, amestecate și ca aduse de niște răbuneli.

XXXI.

Când Barnier, după vizita sălii bărbaților, se înapoie la patul bolnavei:

— Ce ți-a spus? îl întrebă ea, apucându-i mâinile. O să fie nevoie... instrumentele?

— Și avu o tresărire pe care Barnier o simți în vârful degetelor.

— Nu... nu... îngână Barnier. Ah! sârmana mea Române, tu aici!

— Ești aci... Ah! am făcut destule pozne de când nu te-am văzut!... Am avut și de sus și de jos... și adeseori nu de jos! zise ea cu un zîmbet sililit. Nu m'am simțit totdeauna fericită... Vezi tu, sunt unii bărbați... cari trebuie să sfărâme totul după ce au băut, paharele... și femeile...

Asta o am de la cel din urmă amant al meu... o lovitură de pumn... Uite-te...

— Și-și arătă sânul.

— O să mi-l taie?... N'au să mi-l taie, nu-i așa?

În clipa aceasta sora Filomena se apropie de pat și, cu un glas pe care Barnier nu i-l cunoștea, zise:

— Numărul 29, vorbești prea tare și împiedici bolnavele dimprejur de a se odihni... Și apoi chiar d-ta ai nevoie de odihnă... de multă odihnă...

Și sora, intrând în spațiul unde ședa Barnier, și aproape gonindu-l, se apucă să rânduiască cu putere așternuturile din pat, până la perna de sub cap.

— Maică, zise Barnier urmând pe soră, care se depărta de pat, ar trebui... d-ta, care știi să dai curaj altora... ești nu știi, nu pot... E o femeie pe care am cunoscut-o... într-o vreme... și n'am putere... trebuie s'o operez mâine dimineață... N'are decât ziua de azi în care trebuie pregătită...

— Trebuie operată mâine? întrebă sora cu un glas ciudat și lăsând să cadă vorbele cu răceală.

Barnier fu nevoit să repete:

— Da, mâine dimineață... Și i-e teamă... ai văzut-o... o fire extrem de nervoasă... Te rog... ai să-i vorbești... s'o pregătești... D-ta ești atât de bună... Te-am văzut odeseori dobândind de la bolnavi ceace nu putuserăm obține noi... Spune-i că operația nu-i nimic... Hotărăște-o... ai s'o hotărărești, nu-i așa maică?... Și fără s'o sperii...

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminica viitoare.

MENIREA UNEI MAME

„Mama! Mama!.. ce cuvânt minunat!..» exclamă Faust. Cuvânt de două ori minunat! Cuvânt sfânt! Minunat, pentru că reprezintă principiul creator; minunat, pentru că reprezintă principiul conservării. Și sfânt, căci denumește actul cel mai nobil, de care e capabilă ființa omenească: jertfa de sine din dragoste către altul.

Ce rol mare are femeia în lume! Rol dumnezeesc. Nu numai că perpetuă opera lui Dumnezeu, dar poate contribui la regenerarea, la propășirea omenirii. Ingrîndu-și sănătatea, întărindu-și trupul și înălțându-și sufletul, femeia poate da naștere unor copii mai robusți și înzestrați sufletește pentru o viață mai superioară. Dar opera educației! Opera operelor. Făuritoare generației de mâine. Ce este pânza celui mai sublim pictor; ce este monumentul celui mai inspirat sculptor, pe lângă opera vie a unei adevărate mame! Din brațele sale es geniile lumii și toți acei cari fac cinste omenirii.

În biografiile multor oameni celebri găsește cuvinte calde și duioase de recunoștință pentru educațiunea primită de la mamă. Nu-mi mai aduc aminte care poet mare spunea că mamei sale datorește toate sentimentele frumoase, tot ce are mai nobil în suflet: Nu mai răscolesc biblioteca ca să vă spun cine-i, căci de sigur nu vă îndoiți că mulți alții au cugetat același lucru.

Primele impresii pe cari le primim în viață, ca și primele raze ce deschid bobocul, au o netăgăduită influență. Chamber spunea că omul e format pentru bine sau pentru rău de tot ceea ce simte din leagăn. Când faceți excursii pe culmea Carpaților, observați picăturile de apă cari rățăcesc prin pietriș: o picăturică, o frunză moartă, e de ajuns pentru a cămăni pe unele în dreapta, pe altele în stânga, pentru a le despărți pe vecie, aruncându-le pe unele în țara noastră, pe celelalte în Ungaria. Tot astfel o pildă frumoasă, o vorbă bună, un surâs de mamă se întipărește pentru totdeauna în inima virgină a copilășului și-o va influența misterios cât va trăi. Montaigne credea că cele mai mari cusururi iau naștere din cea mai fragedă copilărie, că frânele purității noastre au fost în mâna doicelor. Iar Locke afirmă că nouă părți din zece a oamenilor sunt buni sau răi, folositori sau vătămători pentru societate, după felul educației pe care au primit-o.

Câte mame sunt însă cari înțeleg lucrul acesta? Câți tați pot repeta spusese lui Pestalozzi: «copilul meu, tu ești totul pentru mine pe pământ; pentru tine mi-e drag să trăiesc, pentru tine am suferit, ca să zic așa, mai mult decât puteam îndura...»!

Pentru unii părinți nevoia, trista nevoie de a câștiga cu jertfa zilei întregi un codru de pâine, îi silește să-și lase copiii în voia întâmplării... Ce să zicem însă de părinții avuți, cari își dau copiii pe mâna streinului? Tatăl mai poate avea o senzație, dacă e toată ziua ocupat. Dar mama, așa zisa «mamă» care își uită copilul pentru a se îngriji numai de a fi în cuvent cu «moda», exactă la «rendez-vous» și «jour fix»? Așa zisa «mamă» care își caută fericirea în vanitățile, în nîmcurile, adesea în nevredniciile vieții «mondene», e o mamă denaturală, o mamă criminată, de o mie de ori mai vinovată decât aceea care și leopădă pruncul fiind-că n'are cu cel hrăni sau fiind-că îi e rușine de lume... de o mie de ori mai vinovată, căci își părăsește copilul, nu din nevoie, ci din aceea bolnavă de senzații, de plăceri, căutate în paguba mulțumirii naturale, sănătoase, de a fi mamă; în paguba fericirii supreme de a-și crește copilul, de a face din el un om vrednic, cu care să te mândrești ca artistul de opera lui.

Dar sunt și părinți cari nu se dau înlăturî de la nici o jertfă pentru copiii lor. Unul din copiii soților Rabaud se arse într-o zi de la piept până la genunchi; rana de pe burta putea

fi mortală. Doctorul, chemat în grabă, nu dădea altă speranță de scăpare decât altoirea epidermică, operație care constă în a reface partea distrusă a pielii, luând de la altcineva fâșii de piele trebuincioase. Amândouă părinții se oferiră îndată să dea fâșii din carnea lor pentru a-și scăpa copilul. 5 fâșii mari fură luate de la tatăl micului Rabaud și 22 de fâșii mai mici de la mama lui. Iar răsplata acestei jertfe sângeroase fu pentru dănsii, nu premiul Montyon pentru virtute, pe care li l'a acordat Academia franceză, ci vindecarea fiului lor.

O epocă va însemna pentru omenire ziua în care mamele își vor da seama de menirea lor și vor căuta s'o îndeplinească nu numai cu toată inima, dar și cu toată priceperca. Căci este o știință și o artă de a face din copil un om capabil să trăiască cât mai bine în societate. Nimănui nu i-ar trece prin minte să se facă sculptor, de exemplu, fără să învețe sculptura și totuși, «pentru arta cea mai grea din toate, care crează, nu statui, ci suflete, mulți se cred vrednici, fără de nici o pregătire», observă d. G. Aslan în Pedagogia sa (p. 8).

Din fericire mamele doritoare de a-și împlini nobila lor menire găsesc o călăuză cinstită de pildă Emile de Rousseau, sau Education progressive de M-me Necker de Saussure, iar în românește scrierea d-lui Aslan, de care m'am servit și eu în acest articolăș.

Aladin.

Ilustrația noastră colorată

Naufragiul vaporului „Titanic“

Cititorii „Universului“ cunosc în toate amănuntele marea nenorocire întâmplată în mijlocul oceanului, unde cel mai mare transatlantic, acum nou construit, „Titanic“, s'a scufundat cu peste 2000 de pasageri.

Se știe că uriașul vapor s'a ciocnit în drum cu un bloc enorm de gheață, care a făcut ca vaporul, aproape înmormântat sub sfărâmurile ghețurului, să se scufunde în câteva ore, neîngăduindu-se a se salva de cât un restrâns număr de călători, vre-o 700.

Ceea ce este de notat e că întreg echipagiul, împreună cu căpitanul, n'au părăsit puntea și s'au scufundat împreună cu vaporul lor.

LITERATURA RUSĂ

NIMFELE

de

— TURGHENIEV —

Mă aflam în fața unui lanț de munți, așezați în semi cerc; o pădure tunsă și verde îi acoperea de sus până jos.

Cerul în jos devenea albăstriu deasupra noastră, soarele se juca cu razele sale, iar jos stăteau la sfat părăiașele repezi pe jumătate ascunse în iarbă.

Iar eu îmi amintii de o veche legendă, cum o corabie grecească plutea pe marea Egee, în primul veac după Christos.

Era la ameză... Vremea era liniștită. Și deodată de pe un deal se auzi un glas pe deasupra capului Cărmaciului: „Când vești trece dincolo de insulă, să strigi tare: „Pâinea cea mare a murit“!

Cărmaciul se miră... se înfricoșă... Dar când corabia trecu dincolo de insulă 1) se supuse și strigă: „Pâinea cea mare a murit“. Și la moment de pe toată partea malului răspuseră strigătului lui suspine grozave și plânsete, gemete și vacte nesfârșite. „Pâinea cea mare a murit“!

Îmi amintii de acea legendă... și

1) Insula nu era locuită.

un gând straniu pătrunse în mine: „Ce va fi, dacă voi începe și eu să repet strigătul“?

Dar din cauza anturajului meu vesel nu mă putui gândi la moarte și strigai din toate puterile mele: „Pâinea cea mare a înviat, a înviat“.

Și la moment — ca prin minune — răspunde strigătului meu, de pe întregul semicerc format de munții verzi, unde pătrunse unanimitatea râsului, discuțiunile vesele și aplauzele. „A înviat! Pâinea a înviat!“; sgomotul voilor tinere. Acolo, unde înainte totul rădea fără rost, era mai luminos ca soarele de pe deal și jucau mai mult părăiașele, care stăteau la sfat sub iarbă. Se auzea sgomotul ușor al unor pași grăbiți, iar prin stușiul verde se întrezărea un luciul alb ca marmora, al unei purpure vii de corpuri despoiate... Nimfele și brutăreșele alergau din deal în vale.

Deodată cu toatele se arătau pe marginele pădurei. Buclele învățau capetele zeitelor, mâinele grațioase ridicau comunile, — iar râsul argintiu, un râs olimpic, al-rga și se țara împreună cu ele.

Zeița alerga înainte zorită. Ea era cea mai înaltă și mai frumoasă dintre toate — cu săgeata pe umeri și cu un arc în mâini, iar pe buclele ei ridicate era o coșită argintie a Lunei...

Sfântă o fi ea?

Iar zeița se opri deodată... și într-o clipă toate nimfele o imitară. Râsul zgomotos încetă. Văzui cum fața Zeiței, ca prin minune se acoperi de o paliditate mormântală; văzui cum i se petrifică picioarele, cum o groază nespusă îi închise gura și ochii, întiți în depărtare... Ce vrea ea? Încotro privea?

Mă întorsei în partea unde privea...

Pe o margine a cerului, după o dungă a câmpului, strălucea ca un punct de foc, crucea aurie de pe turla albă a bisericii creștine. Spre aceea Cruce privea zeița.

Auzii după mine un lung oftat, asemănător unei trosnituri de coardă ruptă și când mă întorsei nu mai

rămăsese nici o urmă de nimfă... O pădure mare înverzi ca și înainte și ele erau zărite numai prin plasa deasă a crăcilor, dispărându-le și ultimele urme ale vestimentelor albe.

Ooare acestea erau tunicile nimfelor, ori erau aburii ce se înălțau din adâncimea văilor, asta nu o știu...

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU
BOALE DE FEMEIE
— SUB DIRECTIA —
Doctorului I. KIRIAC
Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalelor Eforiei
SECȚIE SEPARATA pentru BARBATAI
(hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc.)
Strada Sf. Iulian 8, în dealul Teatrului National
— TELEFON 2/96 —

MODE

Modele originale din străinătate, de la 15 lei în sus se vând la

„SABINA“

In str. Lipscani 72 (etaj. I, deasupra Loteriei Schröder) lângă „Papagal“.

Asortiment de pălării de doliu și de copii

Prefacerea unei pălării Lei 4

— în provincie contra ramburs —

Supremația în industria ceasornicilor în sfârșit dobândită.

Extraplat!

Supraelegant!

Ceas aur dublu

pentru cavaleri

NUMAI LEI 6.45

Are un mecanism bun Anker care merge 36 ore și e acoperit pe cale electrică de aur 18 carate, garanție pentru mers precis 4 ani.

1 bucată lei 6.45, 2 bucată lei 12.50; fie-cărui ceas se adaugă un lanț fin aurit gratis. Ceas de damă la fel, execuție plată și elegantă, lei 6.95. Fără risc, se admite schimbul, eventual se admite banii. Trimitile prin ramburs

Moltzer & Wohl, Kratau, No. 21, Austria

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANȚAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTOARE

Văpșește imediat părul cărunt sau alb, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e văpșit. Întrebunțarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă văpșea de păr.

Prețul lei 2.50. La nemulțumire se restituie imediat costul.

BOMBOANE ORIENTALE

Parfumează admirabil gura

și distrug ori-ce miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cutia 50 bani la drogerii și farmaciile.

Observați marca Semiluna cu stea, singure veritabile.

CREMA FLORA POMADA PUDRA FLORA Capilogen SAPUN FLORA (Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

*Pectosin
Iteanu*

Sticla lei 3. — La drogerii și farmaciile

PURGEN

PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolută sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: **PURGEN-BAYER**, singurul veritabil.

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenia, histeria, slăbiciunea generală, vindecă

*Hemofer
Iteanu*

recomandat de prof. dr. Bucille, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituente ale corpului slăbit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE

Nevralgine Jurist

Un flacon 2.50

La drogerii și farmaciile

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

UNIVERSUL

ABONAȚILOR SAI LA 27 MAIU, 1912

O SPLENDIDA VILA LA SINAIA

«VILA MARIA», construită anume pentru trăgerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

O CAMERA DE CULCARE IN BRONZ

de mare valoare, al 7-lea darmană furnizat pentru premiile noastre de *Industria metalică «Marcus»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Mazin & Ganea*, șos. Mihail-Bravul, 37 și str. Șerbăneacă, 10. Succesala cal. Victoriei, 107

UNA GARNITURĂ MOBILĂ DE STEJAR TAPISATĂ, PENTRU ODĂ DE BIUROU

compusă din: una canapea, două fotolii și șase scaune

UN BIUROU DE STEJAR MASIV ȘI UN FOTOLIU DE BIUROU TAPISAT

Toate acestea cumpărate de la cunoscuta Expoziție modernă de mobile *Gildener Rosenthal & Hascal*, București, str. Carol, 64

O jumătate garnitură mobilă de lemn roșu lustruit, culoarea mahonului

pentru intrare, compusă din: una canapea, 4 scaune, 2 marșize, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate cu mochet frez, cumpărate de la marele magazin de mobile *Compania Americană*, str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori (lângă hotel Dacia)

Un serviciu de masă pentru 12 persoane, compus din 12 linguri, 12 furculițe și 12 cuțite de alpaca veritabil argintate și bogat decorate, în cutia lor de piele imitată și căptușită cu mătase.

Un serviciu de vin pentru șase persoane, compus din: una carafă și șase pahare de cristal Bağara, cu monturi de alpaca veritabil argintate, imitând exact argintul oxidat; toate aceste obiecte puse pe o tavă rotundă tot de alpaca veritabil argintată.

Una pereche sfesnice de alpaca argintate și bogat decorate.

Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en détail *Frații A & I. Roller*, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Una pendulă de lemn lustruit, frumos ornamentată, în lungime de 87 centimetri, întorcându-se la 15 zile.

Una pendulă de perete, de lemn de nuc lustruit, frumos sculptată, în lungime de 77 centimetri, întorcându-se odată la 15 zile.

Una harmonică superioară burduf dublu, colturile legate, cu 21 clape și 8 basuri, toate de oțel.

Un ceasornic de masă de lemn de stejar, reprezentând un câștel medieval, înălțime 36 centimetri, având o muzică cu două săștece naționale.

Cumpărate de la *Compania generală*, birou de import-export, București, strada Smârdan, No. 29 (etajul I).

O bicicletă de curse „Imperial”, cea mai cunoscută marcă engleză.

Un gramofon mare fără palete, ultima perfecțiune, cu 6 plăci marca „Anger”, cântate de cei mai buni artiști.

Un serviciu de lavoar de faianță, compus din cinci bucăți.

O lampă ultima creațiune, model „Cometa-Haley”, sistem american, cea mai economică și înălțătoare.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul magazin *E. A. Pucker*, Bulevardul Elisabeta, 45 (Hotel Prințiar).

O jardiniară de metal argintat, **O fructieră** argintată și aurită, cu un cornet conținând 12 cuțite pentru fructe. — Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii *Th. Radivoiu*, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Una bicicletă „Naumann” de mare lux, una din cele mai solide și excelente biciclete, din fabrica soc. pe acțiuni *Siedel & Naumann* din Dresda, singurele biciclete introduse în armatele germană, rusă și turcă și la poștele germană și română. Reprezentant general: *D. Leonida Piorkowsky*, București, strada Știrbey-Voda, 21.

Un ceasornic de aur 14 carate, **O pendulă** mare de perete, frumos ornată și **Un serviciu** compus din: o lingură, furcuș și cuțit de argint veritabil.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din *Memoriile Regelui Carol I al României* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul”, tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

marcat de Stat. — Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere „Ceasornicaria Colței”, București, strada Colței, No. 31.

Una pendulă de perete lemn de stejar, cu bătaie, ultima noutate.

Un ceasornic de birou cumpărate de la marele magazin de bijuterii, ceasornicarie și argintarie *Jean Schmidt & Coust* Stratulat, București, călea Victoriei, 54.

Un gramofon mare. Una vioară. Una harmonică.

Una mandolină cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, călea Victoriei, 54.

Una trusă pentru damă, cu trei sticlute și cu necesar de toaletă. — **Una trusă** de manevră, pentru d-nii ofițeri — **Trei truse** de piele fină p manicure **Trei pulverizatoare** splendide de cristal, nichelate — **Trei pudriere** cu pufulelor. **Trei oglinzi nichelate** pentru masă, cumpărate de la cunoscuta Drogherie Prințiară *Const. G. Popescu*, Bulevardul Elisabeta, colț cu strada Brezoianu.

Una mașină de cusut de mână sistemul cel mai nou — și **Un gramofon** marca „Melodia-Carmen-Sylva”, de cea mai mare perfecțiune, împreună cu șase plăci marca „Premier-Record”, având cântece românești. — Aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofoane „Compania Anglo-Americană” din București, strada Carol, No. 50; cu sucursale în Pitești și Câmpina.

O mașină de cusut cumpărată de la marele magazin „Compania Markton”, strada Carol, 38 (colț cu str. Brâncoveanu).

Alte 10 mașini de cusut cumpărate expre din străinătate.

Un plug de oțel cu o brazdă, marca D. C. M. N. — **Un plug de oțel** cu două brazde, marca Z. H. C. R. Ambele din celebra fabrică „Rudolf Bachler”, Raudnitz (Bohemia), reprezentată în România prin marea casă de mașini agricole și industriale: „Soc. în comandita Weil Joseph & Co. Succ.”, București, Smârdan, 5.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal” cu 4 ochiuri, din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită; cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie *Mihail D. Botez*, București, călea Văcărești, 142.

2 costume de haine (săco), după măsura și alegerea stăpânului, cari se vor confecționa de cunoscuta croitoreasă *Jaques Grimberg*, București, str. Academiei, 25.

Un șarpe de aur (colier) pentru gât de mare valoare.

30 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun „Flora”, făcute anume pentru abonații ziarului „Universul”.